

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ

«ΒΑΒΑΙ ΤΩΝ ΣΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ΑΓΝΗ»

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2011

Τα Μυστήρια της Θεομήτορος
«Βάβαι των σων μυστηρίων άγνη»

Κείμενα:
Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Σειρά:
«Θεομητορικὰ» ἀριθμ. 7

Copyright:
Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Λεωφόρος Ὑμηττοῦ 47-51, Τ.Κ. 161 21 Καισαριανή
Τηλ.: 210.72.24.123
www.imkby.gr e-mail: info@imkby.gr

ISBN: 978-960-6841-48-4

Ἐκδοτική Παραγωγή
Ἐπταλοφος
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀβδηρητῶν 12 & 16, 116 36 Ἀθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.3813
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

Τα Μυστηρια της Θεομητορος

Τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

«Βαβαί των σων μυστηριων αγνη»

Συγκινημένος καὶ ἐκστατικὸς ὁ ὑμνωδὸς τῆς Ἐκκλησίας μας ἀναφωνεῖ μὲ θαυμασμό, ἀπορία καὶ ἔκπληξη τοὺς λόγους τοῦ ὕμνου αὐτοῦ ὅταν ἀναλογίζεται τὰ μυστήρια τῆς Ἁγνῆς, ὅσα δηλαδή θαυμαστὰ γεγονότα πραγματοποιήθηκαν στὴ ζωή της μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ.

Ἂς τὰ παρουσιάσουμε μὲ ὅση δύναμη ἔχουμε αὐτὰ τὰ ἔργα τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ.

1. Γέννηση ἐξ ἐπαγγελίας

Ἡ Παρθένος Μαρία γεννήθηκε ἐξ ἐπαγγελίας κατόπιν ἐνέργειας τοῦ Θεοῦ, ποὺ κατέστησε γόνιμους καὶ ἱκανοὺς πρὸς τεκνογονία τοὺς ἄτεκνους γέροντες γονεῖς της.

Θὰ μελετήσουμε τὸ θέμα τῆς ἀτεκνίας μὲ βάση τὴν Ἁγία Γραφή, ἐπειδὴ σχετίζεται ἄμεσα μὲ τὸ μυστήριο τῆς θείας οἰκονομίας γιὰ τὴ σωτηρία μας.

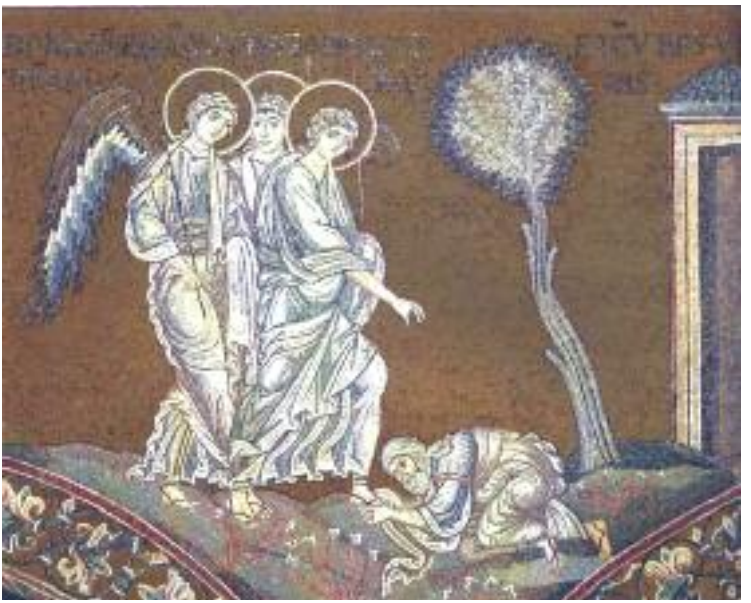
Ἡ στειρότητα τῶν συζύγων γίνεται ἐμπόδιο στὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ *«αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε»* (Γενέσεως α΄ 22). Εἶναι ἕνα κακὸ ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἀγωνίζεται ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὁποίου τὸ νόημα ἀποκαλύπτει σιγά-σιγὰ ὁ Θεός.

α΄. Ὁ θρῆνος γιὰ τὴν ἀτεκνία

Ἡ ἀτεκνία εἶναι ἕνα κακό, ὅπως ὁ πόνος καὶ ὁ θάνατος, ποὺ φαίνεται, ὅτι ἀντιτίθεται καὶ ἀκυρώνει τὴν ἐντολὴ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ, ποὺ ἐπιθυμεῖ τὴ γονιμότητα καὶ τὴ ζωή.

Ὁ Ἀβραὰμ θρηνοῦσε ἀπαρηγόρητος γιὰ τὴν ἀτεκνία του, ἂν καὶ εἶχε υἱοθετημένο δοῦλο, ὡς ἑξῆς:

«Δέσποτα Κύριε, τί μοι δώσεις; ἐγὼ δὲ ἀπολύομαι ἄτεκνος» (Γενέσεως ιε΄ 2).

Δηλαδή: «Δέσποτα Κύριε, τί θὰ μοῦ δώσεις; Ἐγὼ φεύγω ἄτεκνος».

Ἡ Σάρρα, ἡ ἄτεκνη γυναίκα τοῦ Ἄβραμ, αἰσθάνεται περιφρονημένη ἀπὸ τὴ γόνιμη ὑπηρέτριά της.

«Καὶ εἰσῆλθε (Ἄβραμ) πρὸς Ἄγαρ, καὶ συνέλαβε. καὶ εἶδεν ὅτι ἐν γαστρὶ ἔχει, καὶ ἠτιμάσθη ἡ κυρία ἐναντίον αὐτῆς. εἶπε δὲ Σάρα πρὸς Ἄβραμ· ἀδικοῦμαι ἐκ σοῦ· ἐγὼ δέδωκα τὴν παιδίσκην μου εἰς τὸν κόλπον σου, ἰδοῦσα δὲ ὅτι ἐν γαστρὶ ἔχει, ἠτιμάσθην ἐναντίον αὐτῆς· κρίναι ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ» (Γεν. ις΄ 4-5).

Δηλαδή: «Ὁ Ἄβραμ συνευρέθη μὲ τὴν Ἄγαρ κι ἐκείνη ἔμεινε ἔγκυος. Ὅταν ἡ Ἄγαρ εἶδε ὅτι εἶναι ἔγκυος, ἄρχισε νὰ φέρεται μὲ περιφρόνηση στὴν κυρία της τὴ Σάρα. Ἡ Σάρα εἶπε πρὸς τὸν Ἄβραμ· ἐσὺ εἶσαι ἡ αἰτία γιὰ τὴν προσβολὴ ποὺ μοῦ γίνεται. Ἐγὼ σοῦ ἔδωσα τὴ δούλη μου στὴν ἀγκαλιά σου κι ἐκείνη, ὅταν εἶδε ὅτι ἔμεινε ἔγκυος, ἄρχισε νὰ μὲ περιφρονεῖ. Ὁ Κύριος ἂς εἶναι κριτὴς ἀνάμεσα σ᾽ ἐμένα καὶ σ᾽ ἐσένα».

Ἡ Ραχὴλ φωνάζει στὸν ἄνδρα της Ἰακώβ:

«Δός μοι τέκνα· εἰ δὲ μή, τελευτήσω ἐγώ» (Γενέσεως λ΄ 1).

Δηλαδή: «Δός μου παιδιὰ ἀλλιῶς θὰ πεθάνω».

Ἀλλὰ ὁ Ἰακὼβ ἐξοργίζεται ἐναντίον της λέγοντας:

«Μὴ ἀντὶ Θεοῦ ἐγώ εἰμι, ὃς ἐστέρησέ σε καρπὸν κοιλίας;» (Γενέσεως λ΄ 2).

Δηλαδή: «Μήπως ἐγὼ εἶμαι Θεός, ὁ ὁποῖος σοῦ στέρησε τὸν καρπὸ τῆς κοιλίας σου;».

Οἱ ἄνθρωποι διαμορφώνουν προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ἀποκτοῦν τὴν πεποίθηση, ὅτι τὸ κακὸ τῆς στειρότητας μόνο ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ τὸ ἐξαλείψει.

β΄. Ἡ ἀντιμετώπιση τῆς ἀτεκνίας

Ὁ Ἰσραηλίτης ποὺ ζοῦσε ζυμωμένος μὲ τὶς ἀντιλήψεις αὐτές, ὅτι ἡ τεκνογονία ἀποτελεῖ εὐλογία τοῦ Θεοῦ στὴ ζωή του καὶ μάλιστα ὅτι ἡ πολυτεκνία τὸν καθιστᾶ ἰσχυρὸ ἀνάμεσα σὲ ἀλλοφύλους, δὲν ὑποφέρει τὴν ἀτεκνία καὶ τὴ στειρότητα. Γι᾽ αὐτὸ καὶ ἐπιδιώκει μὲ κάθε τρόπο νὰ ἀποκτήσει ἀπογόνους.

Σ᾽ αὐτὴ τὴν ἱκανοποίηση τῆς ζωηρῆς ἐπιθυμίας ἀναφέρονται·

✶ Τὸ περιστατικὸ μὲ τὶς κόρες τοῦ Λώτ, οἱ ὁποῖες ἀντὶ νὰ μαραίνονται ἀπομονωμένες καὶ ἄγονες, φροντίζουν ὥστε ὁ πατέρας τους νὰ τὶς γονιμοποιήσει χωρὶς ἐπίγνωση (Γενέσεως ιθ΄ 30-36).

✶ Ὁ νόμος τοῦ ἀνδραδέλφου ποὺ ὑπερασπίζεται αὐτὸ τὸν ἄνδρα ποὺ πέθανε χωρὶς ν᾽ ἀφήσει ἀπογόνους (Δευτερονομίου κε΄ 5-10).

Τέτοια περίπτωση εἶναι ἡ ἱστορία τῆς νύμφης τοῦ Ἰούδα Θάμαρ, τῆς ὁποίας ὁ ἄνδρας Ἤρ πέθανε ἄτεκνος καὶ ὁ ἀδελφός του Αὐνὰν ἀπὸ ἐγωϊσμὸ δὲν δέχθηκε νὰ γονιμοποιήσει τὴ γυναίκα τοῦ ἀδελφοῦ του (Γενέσεως κη΄ 6-26). Ἡ ζωηρὴ ὅμως ἐπιθυμία τῆς Θάμαρ νὰ τεκνοποιήσει, τὴν ὤθησε καὶ δὲν δίστασε νὰ συλλάβει μὲ τὸ σπέρμα τοῦ πεθεροῦ της Ἰούδα τοὺς δίδυμους γιοὺς Φαρὲς καὶ Ζαρά. Γιὰ τὴν ἐνέργειά της ἐλέγχθηκε, ἀλλὰ δὲν τιμωρήθηκε αὐστηρά, ἐπειδὴ εἶχε λάβει πρόνοια νὰ ἔχει ἐπιχειρήματα.

Ὅμοια εἶναι καὶ ἡ περίπτωση τῆς Ρούθ, τῆς ὁποίας ὁ ἄνδρας πέθανε ἄτεκνος· τὰ ἀδέλφια του ἀρνήθηκαν νὰ γονιμοποιήσουν τὴ γυναίκα του τὴ Ρούθ, τὴν ὁποία ἔκανε γυναίκα του ὁ Βοόζ, καὶ ἀπέκτησε τὸν Ὠβήδ, τὸν παπποῦ τοῦ Βασιλιᾶ Δαβίδ.

Στὸν νόμο αὐτὸ ἀναφέρεται καὶ ἡ εἰρωνικὴ ἐρώτηση τῶν Σαδδουκαίων στὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό (Ματθαίου κβ΄ 23-33).

✶ Ἡ προσφυγὴ στὴν υἱοθεσία μὲ ἕνα νόμιμο τότε τέχνασμα·

Νὰ γεννήσει δηλαδὴ ἡ δούλη στὰ γόνατα τῆς συζύγου γιὰ νὰ θεωρηθεῖ δικό της τὸ παιδὶ τοῦ συζύγου της, ὅπως στὶς περιπτώσεις·

- τοῦ Ἄβραμ καὶ τῆς Σάρας, ἡ ὁποία ἔδωσε στὸν ἄνδρα της Ἄβραμ τὴν αἰγύπτια ὑπηρέτριά της Ἄγαρ καὶ ἀπέκτησε τὸν Ἰσμαὴλ καὶ

- τοῦ Ἰακὼβ καὶ τῆς Ραχήλ, ἡ ὁποία ἔδωσε στὸν ἄνδρα της τὴν ὑπηρέτριά της Βαλλὰ καὶ ἀπέκτησε τὸν Δάν (Γενέσεως λ΄ 3-8).

Νὰ δεχθεῖ τὸ παιδὶ τῆς νύμφης της, ἀπὸ τὸν δεύτερο σύζυγό της, σὰν παιδὶ τοῦ ἄτεκνου γιοῦ της, ποὺ ἦταν ὁ πρῶτος σύζυγος τῆς νύμφης, ὅπως στὴν περίπτωση τῆς Νωεμὶν καὶ τῆς Ρούθ (Ρουὶθ δ΄ 16).

Ὅλες αὐτὲς οἱ περιπτώσεις γιὰ τὴν ὑπέρβαση τῆς ἀτεκνίας καὶ μάλιστα μέσα στὴν κατὰ φυλὲς ὀργανωμένη ἰσραηλιτικὴ κοινότητα ἔχουν καὶ μιὰ ἄλλη προοπτικὴ στὸ μυστήριο τῆς θείας οἰκονομίας.

Μὲ τὴν ὑποχρεωτικὴ τεκνογονία ὁ ἄνθρωπος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προετοιμάζει τοὺς προγόνους, τοὺς προπάτορες τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ποὺ εἶναι συγχρόνως καὶ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τέλεια εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος φαίνεται νὰ βιάζεται νὰ φέρει στὸν κόσμο τὸν εὐλογημένο καρπὸ τῆς κοιλίας τῆς Παρθένου Μαρίας.

Ἡ ἀτεκνία θεωρεῖται κατάρα καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἀποδοκιμάζει, ἀπορρίπτει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τοὺς προγόνους τοῦ Μεσσία καὶ Λυτρωτή, καὶ ἀποστροφὴ τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ κάθε εὐσεβὴς γυναίκα ἐπιθυμοῦσε νὰ γεννήσει τὸν Λυτρωτὴ καὶ Σωτήρα τοῦ κόσμου. Συνεπῶς ἡ στεῖρα ἀπεκλείετο ἀπὸ αὐτὴ τὴν τιμὴ καὶ εὐλογία. Αὐτὸ ἦταν δυσβάστακτο καὶ προξενοῦσε μεγάλη λύπη.

γ΄. Ὁ Θεὸς νικητὴς τῆς στειρότητας

Ἡ λύση τῆς ἀτεκνίας καὶ ἡ νίκη κατὰ τῆς στειρότητας ἀνήκει στὸν Θεό, ποὺ ὑπόσχεται σ᾽ ὅποιον Ἰσραηλίτη μείνει πιστὸς στὴ Διαθήκη μαζί Του, ὅτι δὲν θὰ μείνει ἄγονος καὶ στεῖρος στὴ ζωή:

«Οὐκ ἔσται ἄγονος οὐδὲ στεῖρα ἐπὶ τῆς γῆς σου» (Ἐξόδου κγ΄ 26)

Δηλαδή: «Δὲ θὰ ὑπάρχει στὴ χώρα σας ἄνδρας ἄγονος καὶ γυναίκα στεῖρα».

«Εὐλογητὸς ἔσῃ παρὰ πάντα τὰ ἔθνη· οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν ἄγονος οὐδὲ στεῖρα καὶ ἐν τοῖς κτήνεσί σου» (Δευτερονομίου ζ΄14)

Δηλαδή: «Ἐσεῖς θὰ εἶστε εὐλογημένοι περισσότερο ἀπ᾽ ὅλους τοὺς ἄλλους λαούς. Κανένας σας δὲν θὰ εἶναι στεῖρος, οὔτε ἄνδρας οὔτε γυναίκα οὔτε κανένα ζῶο σας».

Ὁ ἱερὸς συγγραφέας τῆς Γενέσεως σκόπιμα ὑπογραμμίζει, ὅτι οἱ γυναῖκες τῶν τριῶν προπατόρων τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ, ἡ Σάρρα (Γενέσεως ια΄ 30 καὶ ι΄ 1), ἡ Ρεβέκκα (Γενέσεως κ΄ 21) καὶ ἡ Ραχήλ (Γενέσεως κθ΄ 31) ἦταν στεῖρες πρὶν ἀποκτήσουν μὲ τὴ θαυμαστὴ ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ παιδιά.

Πέραν αὐτῶν στὴν ἴδια κατηγορία ἀνήκουν καὶ ἄλλες γυναῖκες, ὅπως ἡ Ἄννα, ἡ μητέρα τοῦ Προφήτου Σαμουήλ (Α΄ Βασιλεῶν α΄ καί β΄), καί ἡ Ἐλισάβετ, ἡ μητέρα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου (Λουκᾶ α΄ 6-25).

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος θὰ ἑρμηνεύσει τὸ μυστήριο ποὺ συνθέτει ἡ ἐλεύθερη ἐκλογὴ τοῦ Θεοῦ χωρὶς ἀνταλλάγματα καὶ ἡ πλούσια εὐλογία τῆς γόνιμης χάριτος, στὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή·

«Ὃς παρ᾽ ἐλπίδα ἐπ᾽ ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου· καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν μήτρας Σάρρας· εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ᾽ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι. διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δι-

καιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι᾽ αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ δι᾽ ἡμᾶς οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν» (Ρωμαίους δ΄ 18-24).

Δηλαδή: «Ὁ Ἀβραάμ, παρ᾽ ὅλο ποὺ δὲν εἶχε λόγο νὰ ἐλπίζει, ἔδειξε ἐμπιστοσύνη καὶ στήριξε τὴν ἐλπίδα του στὸν Θεό. Ἔτσι ἔγινε πατέρας πολλῶν ἐθνῶν, ὅπως τοῦ εἶπε ὁ Θεός· τόσο πολλοὶ θὰ εἶναι οἱ ἀπόγονοί σου. Σ᾽ αὐτὰ τὰ λόγια δὲν ἀπίστησε ὁ Ἀβραάμ. Ἂν καὶ ἦταν τότε κάπου ἑκατὸ ἐτῶν, δὲν σκέφτηκε πὼς δὲν μποροῦσε πιὰ νὰ κάνει παιδιά, ὅπως ἐξάλλου δὲν μποροῦσε καὶ ἡ Σάρρα. Δὲν ἀμφιταλαντεύτηκε ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωση τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀντίθετα, ἡ πίστη του δυνάμωσε καὶ δόξασε τὸν Θεό. Ἦταν τελείως βέβαιος πὼς ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔδωσε τὴν ἐπαγγελία, εἶχε καὶ τὴ δύναμη νὰ τὴν ἐκπληρώσει. Γι᾽ αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἀναγνώρισε δίκαιο. Αὐτὰ τὰ λόγια τῆς Γραφῆς, ὅτι δηλαδὴ τὸν ἀναγνώρισε δίκαιο, δὲν ἰσχύουν μόνο γιὰ τὸν Ἀβραάμ, ἀλλὰ καὶ γιὰ μᾶς. Γιατὶ θὰ ἀναγνωριστοῦμε δίκαιοι κι ἐμεῖς ποὺ πιστεύουμε στὸν Θεό, ὁ ὁποῖος ἀνέστησε τὸν Ἰησοῦ τὸν Κύριό μας ἀπὸ τοὺς νεκρούς».

Σ᾽ αὐτὸ τὸ ὑψηλὸ θεολογικὸ κείμενο ὁ ἀπόστολος Παῦλος βοηθεῖ τὸν πιστὸ νὰ ὑπερβεῖ τὴν παλαιὰ ἀντίληψη, ὅτι εὐλογημένος εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔχει πολλοὺς ἀπογόνους. Μὲ τὴν ἀντίληψη τῆς Καινῆς Διαθήκης εὐλογημένος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ἐμπιστεύεται στὸν Θεὸ τὴ ζωή του. Ὁ πιστὸς ἄνθρωπος λαμβάνει, ὡς εὐλογία ἀπὸ τὸν Θεό, γιὰ τὴν πίστη του τὴν ἀνακαινιστικὴ χάρη Του, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἀναγνωρίζει τὴν ἀδυναμία του καὶ ὀφείλει νὰ ὁμολογεῖ μὲ πίστη τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ. Ἡ ταπείνωση καὶ ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως γεννᾶ ζωὴ σὲ μιὰ

ἔρημη καὶ στεῖρα κοινωνία, ἐξαιτίας τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς ἀπιστίας τῶν ἀνθρώπων. Ἡ πίστη θριαμβεύει. Ἡ πίστη νικᾶ τὸν στεῖρο θάνατο καὶ δίνει ζωή.

Ἡ ἀτεκνία, ἐνῶ ἀρχικὰ φαίνεται ὅτι εἶναι ἐμπόδιο στὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, τελικὰ ἀποβαίνει παιδαγωγικὸ καὶ εὐεργετικὸ μέσο, ποὺ ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο στὴν πίστη. Ἡ ἀτεκνία γεννᾶ τὴν πίστη στὸν Θεό.

δ΄. Ὁ συμβολισμὸς τῆς ἀτεκνίας

Ὁ Θεὸς «ἐπισκέπτεται» τὶς στεῖρες γυναῖκες τῶν δικαίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης δείχνοντας ἔτσι, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἄδικο νὰ θεωροῦν τὴν στειρότητα τιμωρία.

Ὁ Θεὸς προστάζει τὸν Ἱερεμία νὰ μείνει ἄγαμος μετὰ τὴ χηρεία του, γιὰ νὰ ἐκφράσει τὴ στειρότητα τοῦ ἁμαρτωλοῦ λαοῦ (ις΄).

Ὁ Ἡσαΐας προειδοποιεῖ τὸν Ἰσραηλιτικὸ λαό, ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Θεό, ἐξαιτίας τῆς ἀποστασίας του, ὡς γυναίκα ἐγκαταλελειμμένη καὶ μεμισημένη, ὅτι θὰ εὐφρανθεῖ ἡ στεῖρα ἀνθρωπότητα (δηλαδὴ ὁ εἰδωλολατρικὸς κόσμος) ἀπὸ τὶς εὐλογίες τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἡ εἰδωλολατρικὴ ἀνθρωπότητα, ἐπειδὴ θὰ πιστέψει στὸν Ἰησοῦ Χριστό, θὰ λάβει τὴ γόνιμη χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ θὰ δώσει πολὺ περισσότερα ἁγιασμένα παιδιὰ στὸν Θεὸ ἀπὸ τὸν ἰσραηλιτικὸ λαό, ποὺ ἀπὸ τὸν Ἡσαΐα παρουσιάζεται ὡς ἔγγαμη γυναίκα ποὺ ἔχει τὸν ἄνδρα, δηλαδὴ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ καρποφορήσει πιστοὺς καὶ ἐνάρετους.

«Εὐφράνθητι, στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, … ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα» (Ἡσαΐου νδ΄ 1).

Δηλαδή: «Εὐφραίνου σύ, ἡ μέχρι σήμερα στεῖρα, ἡ ὁποία δὲν τεκνοποιοῦσες... διότι περισσότερα παιδιὰ θὰ ἀποκτήσεις σύ, ποὺ μέχρι τώρα ἤσουν ἔρημος, παρὰ ἐκείνη ἡ γυναίκα, ποὺ εἶχε τὸν ἄνδρα».

Ὁ Θεὸς ὑπόσχεται στὴν ἄκαρπη πνευματικὰ εἰδωλολατρικὴ ἀνθρωπότητα, ἡ ὁποία παρομοιάζεται μὲ τοὺς εὐνούχους, ὅτι θὰ τῆς δώσει ἀνώτερη θέση καὶ αἰώνιο ὄνομα, ἐπειδὴ φυλάσσει τὶς ἐντολές του·

«Τάδε λέγει Κύριος τοῖς εὐνούχοις· ὅσοι ἂν φυλάξωνται τὰ σάββατά μου …δώσω αὐτοῖς … τόπον ὀνομαστὸν κρείττω υἱῶν καὶ θυγατέρων, ὄνομα αἰώνιον δώσω αὐτοῖς καὶ οὐκ ἐκλείψει» (Ἡσαΐου να΄4-5).

Δηλαδή: «Αὐτὰ λέει ὁ Κύριος στοὺς εὐνούχους· Ὅσοι ἀπὸ σᾶς φυλάξουν τὰ σάββατά μου... θὰ τοὺς δώσω στὸν

ναό μου καὶ στὰ τείχη μου τόπο ἔνδοξο καὶ ἀνώτερο ἐκείνου, τὸν ὁποῖο ἔχουν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν γιοὺς καὶ θυγατέρες, θὰ δώσω ὄνομα σ᾽ αὐτοὺς ποὺ ποτὲ δὲν θὰ ἐκλείψει».

Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος ἀντιλαμβάνεται, ὅτι ἡ φυσικὴ γονιμότητα δὲν εἶναι ἀναγκαία γιὰ τὴν ἐπιβίωσή του, ὅσο ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ τὸν εἰσάγει στὴν αἰωνιότητα.

Ἡ τεκνογονία διασώζει τὸ ὄνομα καὶ τὴ φυσικὴ διαδοχή. Ἡ πίστη νικᾶ τὸν θάνατο καὶ μὲ αὐτὴ ὁ ἄνθρωπος εἰσέρχεται στὴν αἰωνιότητα.

Στὴν ἴδια λογικὴ κινοῦνται τὰ κείμενα τῆς Σοφιολογικῆς γραμματείας:

«Μὴ ἐπιθύμει τέκνων πλῆθος ἀχρήστων, μὴ εὐφραίνου ἐπὶ υἱοῖς ἀσεβέσιν. ἐὰν πληθύνωσι, μὴ εὐφραίνου ἐπ᾽ αὐτοῖς, εἰ μή ἐστι φόβος Κυρίου μετ᾽ αὐτῶν. μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν καὶ μὴ ἔπεχε ἐπὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν κρείσσων γὰρ εἷς ἢ χίλιοι, καὶ ἀποθανεῖν ἄτεκνον ἢ ἔχειν τέκνα ἀσεβῆ. ἀπὸ γὰρ ἑνὸς συνετοῦ συνοικισθήσεται πόλις, φυλὴ δὲ ἀνόμων ἐρημωθήσεται» (Σοφίας Σειράχ ις΄ 1-4).

Δηλαδή: «Μὴ λαχταρᾶς παιδιὰ ποὺ εἶναι ἄχρηστα οὔτε νὰ χαίρεσαι γιὰ γιοὺς ποὺ εἶναι ἀσεβεῖς. Μὴ χαίρεσαι γιὰ τὰ παιδιά σου ὅταν πληθαίνουν, ἐὰν τὸν Κύριο δὲν σέβονται. Μὴν ἐλπίσεις εὐτυχισμένη ζωὴ γι᾽ αὐτὰ καὶ μὴ στηρίζεσαι στὸ πλῆθος τους. Προτιμότερος εἶναι ἕνας εὐσεβὴς ἀπὸ τοὺς χίλιους ἀσεβεῖς· καὶ εἶναι προτιμότερο νὰ πεθάνει κάποιος ἄτεκνος, παρὰ νὰ ἔχει παιδιὰ ἀσεβῆ. Ἕνας συνετὸς μπορεῖ νὰ γεμίσει ἀπὸ πλῆθος ἀνθρώπων μιὰ πόλη, ὁλόκληρη δὲ φυλὴ παρανόμων θὰ ἐρημωθεῖ».

«Ὅτι μακαρία στεῖρα ἡ ἀμίαντος, ἥτις οὐκ ἔγνω κοί-

την ἐν παραπτώματι, ἕξει καρπὸν ἐν ἐπισκοπῇ ψυχῶν, καὶ εὐνοῦχος ὁ μὴ ἐργασάμενος ἐν χειρὶ ἀνόμημα, μηδὲ ἐνθυμηθεὶς κατὰ τοῦ Κυρίου πονηρά, δοθήσεται γὰρ αὐτῷ τῆς πίστεως χάρις ἐκλεκτὴ καὶ κλῆρος ἐν ναῷ Κυρίου θυμηρέστερος. ἀγαθῶν γὰρ πόνων καρπὸς εὐκλεής, καὶ ἀδιάπτωτος ἡ ῥίζα τῆς φρονήσεως. τέκνα δὲ μοιχῶν ἀτέλεστα ἔσται, καὶ ἐκ παρανόμου κοίτης σπέρμα ἀφανισθήσεται. ἐάν τε γὰρ μακρόβιοι γένωνται, εἰς οὐθὲν λογισθήσονται, καὶ ἄτιμον ἐπ᾽ ἐσχάτων τὸ γῆρας αὐτῶν. ἐάν τε ὀξέως τελευτήσωσιν, οὐχ ἕξουσιν ἐλπίδα, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως παραμύθιον· γενεᾶς γὰρ ἀδίκου χαλεπὰ τὰ τέλη» (Σοφίας Σολομῶντος γ΄ 13-19).

Δηλαδή: «Γι᾽ αὐτὸ εὐτυχισμένη ἡ στεῖρα γυναίκα, ποὺ ὅμως ἡ διαγωγή της εἶναι ἄμεμπτη· αὐτὴ ποὺ δὲν διέπραξε μοιχεία καὶ ποτὲ δὲν εἶχε παράνομες σχέσεις. Αὐτὴ θὰ ἔχει καρπὸ πολυτιμότερο τοῦ καρποῦ τῆς κοιλίας της, ὅταν ὁ Κύριος ἐπισκεφθεῖ εὐμενῶς καὶ ἀνταμείψει τὶς ἅγιες ψυχές, εὐτυχισμένος καὶ ὁ εὐνοῦχος ποὺ δὲν ἔπραξε ἀνομία, οὔτε ἔκανε πονηρὲς σκέψεις γιὰ νὰ προκαλέσει τὸν Κύριο. Θὰ τοῦ παρασχεθεῖ εἰδικὴ εὔνοια γιὰ τὴν πιστότητά του καὶ τιμητικὴ θέση στὸν ναὸ τοῦ Κυρίου. Αὐτὸς ποὺ κάνει καλὰ ἔργα εἶναι σὰν τὸ δένδρο ποὺ κάνει πολλοὺς καρπούς. Ἡ σύνεσή του εἶναι σὰν τὴ ρίζα ποὺ δὲν ξεραίνεται. Τὰ παιδιὰ τῶν μοιχῶν ὅμως δὲν θὰ φθάσουν ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τους· οἱ καρποὶ τῶν παράνομων σχέσεων θὰ ἀφανισθοῦν. Ἀλλὰ καὶ ἂν ζήσουν πολλὰ χρόνια κανένας δὲν θὰ τοὺς σέβεται· χωρὶς ὑπόληψη θὰ ζήσουν ὡς τὰ βαθιὰ γεράματα. Ἂν πεθάνουν πρόωρα, δὲν θὰ ἔχουν οὔτε ἐλπίδα οὔτε παρηγοριὰ τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως, διότι τῆς ἄδικης καὶ παράνομης γενεᾶς τὰ τέλη θὰ εἶναι φοβερά».

Μὲ τὰ κείμενα αὐτὰ ὁ πιστὸς διαπαιδαγωγεῖται νὰ μὴν

ἔχει ἐπίμονα στραμμένο τὸν νοῦ του στὴν ἐπίγεια καὶ φυσικὴ γονιμότητα, ἀλλὰ νὰ μπορεῖ νὰ διακρίνει καὶ νὰ ἐπιθυμεῖ τὴ χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ποὺ παράγει τοὺς καρποὺς ποὺ χαρίζουν τὴν ἀθανασία (Πρὸς Γαλάτας ε΄ 22-23).

Μ᾽ αὐτὸ τὸν τρόπο ὁ Θεὸς ἐξηγεῖ στὸν ἄνθρωπο, ὅτι εἴτε ἔχει παιδιὰ εἴτε δὲν ἔχει, ἡ γονιμότητα καὶ ἡ στειρότητα πρέπει νὰ ὁδηγεῖ στὴν πίστη, ἡ ὁποία χαρίζει τὴν ἀθανασία. Ἐξ ἄλλου ὁ ἄνθρωπος εἰσήγαγε τὸν θάνατο, ποὺ ἀπειλεῖ τὴ ζωή, καὶ τὴν ἀτεκνία, ποὺ ἐμποδίζει τὴν διαιώνιση τοῦ ἀνθρώπου. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐξέλιξη ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει, ὅτι ὅλα αὐτὰ ὑπερβαίνονται μέσα στὴν αἰωνιότητα, στὴν ὁποία εἰσάγει ἡ πίστη στὴν ἀνάσταση. Τὸ πρῶτο σὲ πρῶτο ἦχο ἐωθινὸ Ἰδιόμελο Δοξαστικὸ τοῦ Ὄρθρου τῆς Κυριακῆς ἀναφέρεται στὴν πνευματικὴ διαιώνιση τοῦ ἀνθρώπου στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶναι δῶρο τοῦ ἀναστάντος Κυρίου.

«Εἰς τὸ ὄρος τοῖς Μαθηταῖς ἐπειγομένοις, διὰ τὴν χαμόθεν ἔπαρσιν, ἐπέστη ὁ Κύριος· καὶ προσκυνήσαντες αὐτόν, καὶ τὴν δοθεῖσαν ἐξουσίαν, πανταχοῦ διδαχθέντες, εἰς τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν ἐξαπεστέλλοντο, κηρῦξαι τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀποκατάστασιν· οἷς καὶ συν-

ΜΡ ΘΥ

διαιωνίζειν, ὁ ἀψευδὴς ἐπηγγείλατο, Χριστὸς ὁ Θεός, καὶ Σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν».

Ἔτσι τὴ φυσικὴ στειρότητα ἀναπληρώνει καὶ μεταμορφώνει σὲ ἀθανασία ἡ γόνιμη πίστη καὶ ἐνάρετη ζωὴ.

Αὐτὴ τὴν ἀντίληψη διεμόρφωσε τὸ ἦθος τῶν Θεοπατόρων Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης ποὺ χαρακτηρίζονται δίκαιοι στὸν ὕμνο τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου

«Ἐκ τῶν Δικαίων προῆλθεν Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννης ἐπαγγελίας ὁ καρπὸς, ἡ θεόπαις Μαρία» (Τροπάριον θ΄ ᾠδῆς Κανόνος Ἑορτῆς Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου)

2. Μητρότητα - Παρθενία

Στὸ θεομητορικό πρόσωπο συνέτρεξαν καὶ συνυπάρχουν οἱ δύο ἀντίθετες ἰδιότητες τῆς μητρότητος καὶ τῆς παρθενίας.

Ὁ ὕμνος ποὺ ἀκολουθεῖ ἀναφέρεται στὴ συνδρομή τῶν δύο καταστάσεων στὸ πρόσωπο τῆς Θεομήτορος, ποὺ ὅταν ὑπάρχει ἡ μία, ἡ ἄλλη δὲν ὑπάρχει:

«Ἀλλότριον τῶν μητέρων ἡ παρθενία καί ξένον ταῖς παρθένοις ἡ παιδοποιΐα· ἐπὶ σοὶ Θεοτόκε, ἀμφότερα ᾠκονομήθη· διό σε πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς ἀπαύστως μακαρίζομεν» (Εἱρμὸς τῆς ἐνάτης ᾠδῆς τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου)

Δηλαδή: «Ἀλλότριον τῶν μητέρων ἡ

παρθενία καὶ ξένον γιὰ τὶς παρθένες ἡ παιδοποιΐα· ἀμφότερα ὅμως οἰκονομήθηκαν στὴν Παρθένο Μαρία καὶ Μητέρα τοῦ Θεοῦ».

Ἔτσι τιμῶνται καὶ οἱ δύο χαρισματικές ἰδιότητες τῆς μητρότητος καί τῆς ἀγνότητος.

Ἡ μητρότητα-πατρότητα ἀσφαλῶς εἶναι ἡ ὕψιστη τιμή ποὺ ἐδόθη ἀπὸ τὸν Θεό στὸν ἄνθρωπο.

Ὁ Θεὸς ἀποκαλεῖται Πατέρας, ἐπειδὴ εἶναι:

Ὁ οὐράνιος Πατέρας τῶν ἀνθρώπων, ὅπως μᾶς δίδαξε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς στὴν Κυριακὴ Προσευχή:

«Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς. Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθαίου στ΄ 9).

Δηλαδή: «Ἐσεῖς, λοιπόν, ἔτσι νὰ προσεύχεστε: Πατέρα μας, ποὺ βρίσκεσαι στοὺς οὐρανούς».

Ἐπίσης καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις ποὺ ἀναφέρονται στὰ Ματθαίου ε΄ 16, ε΄ 45, στ΄ 1, στ΄ 6, στ΄ 14, στ΄ 18, στ΄

26. Ἰωάννου κ΄ 17 καὶ ἀλλοῦ, ὁ Κύριός μας καλλιεργεῖ στοὺς μαθητές Του τὴν ἀντίληψη ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Πατέρας τους.

Πατέρας τῆς ζωῆς κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου μας:

«Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ» (Ἰωάννου ε΄ 26).

Δηλαδή: «Ὅπως ὁ Πατέρας εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ἔτσι ἔκανε καὶ τὸν Υἱὸ πηγὴ ζωῆς».

Πατέρας τῶν φώτων, κατὰ τὸν ἀποστολικὸ λόγο:

«Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα» (Ἰακώβου α΄ 17).

Δηλαδή: «Κάθε καλὴ προσφορὰ καὶ κάθε τέλειο δῶρο ἔρχεται ἀπὸ ψηλά, ἀπὸ τὸν δημιουργὸ τῶν οὐρανίων σωμάτων. Ὁ οὐράνιος Πατέρας δὲν ἀλλάζει τὴ λάμψη του οὔτε ἀναβοσβήνει σὰν τὰ ἀστέρια».

Πατέρας καὶ Δημιουργὸς ὅλων τῶν κτισμάτων

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ἀποκαλύπτεται καὶ ὀνομάζεται *«Πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος»* (Ἡσαΐου θ΄ 6).

Τὴν ὕψιστη θεία τιμή ὁ Θεὸς παρεχώρησε στοὺς ἀνθρώπους, ὥστε καὶ αὐτοὶ νά γίνουν πηγὴ ζωῆς.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως δὲν ἀποδέχθηκε τὴν τιμὴ καὶ τὴν εὐθύνη, γι' αὐτὸ καὶ ἀποφεύγει τὴν τεκνογονία.

α΄. Μητέρα τοῦ Θεοῦ

Ἡ ὕψιστη εὐγένεια τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὁ μεγάλος τίτλος τιμῆς τῆς Παρθένου Μαρίας εἶναι ὅτι ἐγέννησε τὸν Υἱόν τοῦ Θεοῦ, αὐτὸν τὸν Θεόν, εἶναι ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ.

Πολλοὶ ἐτίμησαν καὶ πρόσφεραν ὑπηρεσίες στὸ ἀν-

θρώπινο γένος σὲ ποικίλους τομεῖς καὶ μὲ ποικίλους τρόπους. Κανείς ὅμως δὲν ἐτίμησε τὴν ἀνθρωπότητα ὅσο ἡ Παρθένος Μαρία, καθισταμένη ἱκανὴ νὰ γεννήσει τὸν Θεό.

Ἡ Γ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος, ποὺ συνῆλθε στὴν Ἔφεσο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τὸ 451 μ.Χ., ἐκήρυξε τὴν Παρθένον Μαρία Θεοτόκο.

Αὐτὴ εἶναι ἡ πίστη καὶ τὸ κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τὸ διετύπωσαν οἱ μεγάλοι Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι.

«Εἴ τις οὐ Θεοτόκον τὴν ἁγίαν Μαρίαν ὑπολαμβάνει, χωρὶς ἐστὶ τῆς θεότητος» (Γρηγορίου Θεολόγου, Ἐπιστολή Α΄ πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτερον ΒΕΠΕΣ 60, 262).

Πολλοὶ ὑποσχέθηκαν στὸν ἄνθρωπο νὰ τὸν τιμήσουν καὶ νὰ τὸν ἀνεβάσουν στὰ ὕψη νὰ ὑπερβεῖ τὰ ὅρια τῆς πεπερασμένης ὑπάρξεώς του, νὰ τὸν θεοποιήσουν. Ἀλλὰ μόνο ἡ Παρθένος Μαρία εἶναι ἡ κορυφὴ τῆς ἀνθρωπότητος. Διατί; Ἐπειδὴ ἀξιώθηκε νὰ γεννήσει τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Θεός τὴν ἐτίμησε ἐπιλέγοντάς την νὰ γίνει ἡ μητέρα τοῦ Υἱοῦ Του. Ὁ ἄνθρωπος ἀξιώθηκε νὰ γεννήσει Θεό.

«Θεὸς τὸ τεχθὲν ἡ δὲ Μήτηρ Παρθένος.
Τί μεῖζον ἄλλο καινὸν εἶδεν ἡ κτίσις»

(Δίστιχο Χριστουγέννων)

β΄. Ἀειπάρθενος

Ἡ Θεοτόκος εἶναι Μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ Ἀειπάρθενος. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ γεννήθηκε ἀπὸ Παρθένο Μητέρα, ὅπως μᾶς ἐδίδαξαν οἱ Ἀπόστολοι:

«Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. μνη-

ΜΡ
ΘΥ

στευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ᾽ ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσὴφ υἱὸς Δαυΐδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν Ἁγίου.

τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν» (Ματθαίου α΄ 18-21).

Δηλαδή: «Ἡ γέννηση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔγινε ὡς ἑξῆς: ἡ μητέρα του, ἡ Μαρία, ἀρραβωνιάστηκε μὲ τὸν Ἰωσήφ. Προτοῦ ὅμως συνευρεθοῦν, ἔμεινε ἔγκυος μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ μνηστήρας της, ὁ Ἰωσήφ, ἐπειδὴ ἦταν εὐσεβὴς καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὴ διαπομπεύσει, ἀποφάσισε νὰ διαλύσει τὸν ἀρραβώνα, χωρὶς ἐπίσημη διαδικασία. Ὅταν ὅμως κατέληξε σ᾽ αὐτὴ τὴ σκέψη, τοῦ ἐμφανίστηκε στὸν ὕπνο του ἕνας ἄγγελος σταλμένος ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τοῦ εἶπε: Ἰωσήφ, ἀπόγονε τοῦ Δαβίδ, μὴ διστάσεις νὰ πάρεις στὸ σπίτι σου τὴ Μαριάμ, τὴ γυναίκα σου, γιατὶ τὸ παιδὶ ποὺ περιμένει προέρχεται ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Θὰ γεννήσει γιό, καὶ θὰ τοῦ δώσουν τὸ ὄνομα Ἰησοῦς».

Κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴ Ματθαῖο τὸ γεγονὸς αὐτὸ εἶχε προφητευθεῖ ἀπὸ τὸν Προφήτη Ἡσαΐα στὴν προφητεία ποὺ ἐπαληθεύθηκε μὲ τὴ γέννηση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ (Ἡσαΐου ζ΄ 24).

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ποὺ μᾶς παρέδωσε στὸ εὐαγγέλιό του τὸν διάλογο τῆς Παρθένου Μαρίας μὲ τὸν ἄγγελο Γαβριήλ, ἀναφέρει ρητὰ καὶ ἀποκαλεῖ τὴν κόρη τῆς Ναζαρὲτ Παρθένο Μαρία, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔνσταση τῆς Παρθένου Μαρίας: *«πῶς ἔσται μοι τοῦτο ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω»* ποὺ στηρίζουν τὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῆς παρθενίας τῆς Μητέρας τοῦ Κυρίου καὶ ὅτι ἡ σύλληψη καὶ ὁ τόκος της πραγματοποιήθηκαν μὲ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα (Λουκᾶ α΄ 26-35).

Ἡ Ἐκκλησία βασιζομένη στὰ ἱερὰ κείμενα, ποὺ μαρτυροῦν τὰ ὑπερφυῆ αὐτὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, διδάσκει τὸ ἀειπάρθενο τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ, ἡ Ὁποία καὶ πρὸ τῆς συλλήψεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἦταν παρθένος καὶ κατὰ

τὴ γέννησή Του ἦταν παρθένος καὶ μετὰ ἀπ᾽ αὐτὴν παρέμεινε παρθένος.

Αὐτὸ τὸ μυστήριο προφητεύθηκε ἀπὸ τὸν Προφήτη Ἰεζεκιὴλ στὴν προφητεία περὶ τῆς κεκλεισμένης πύλης:

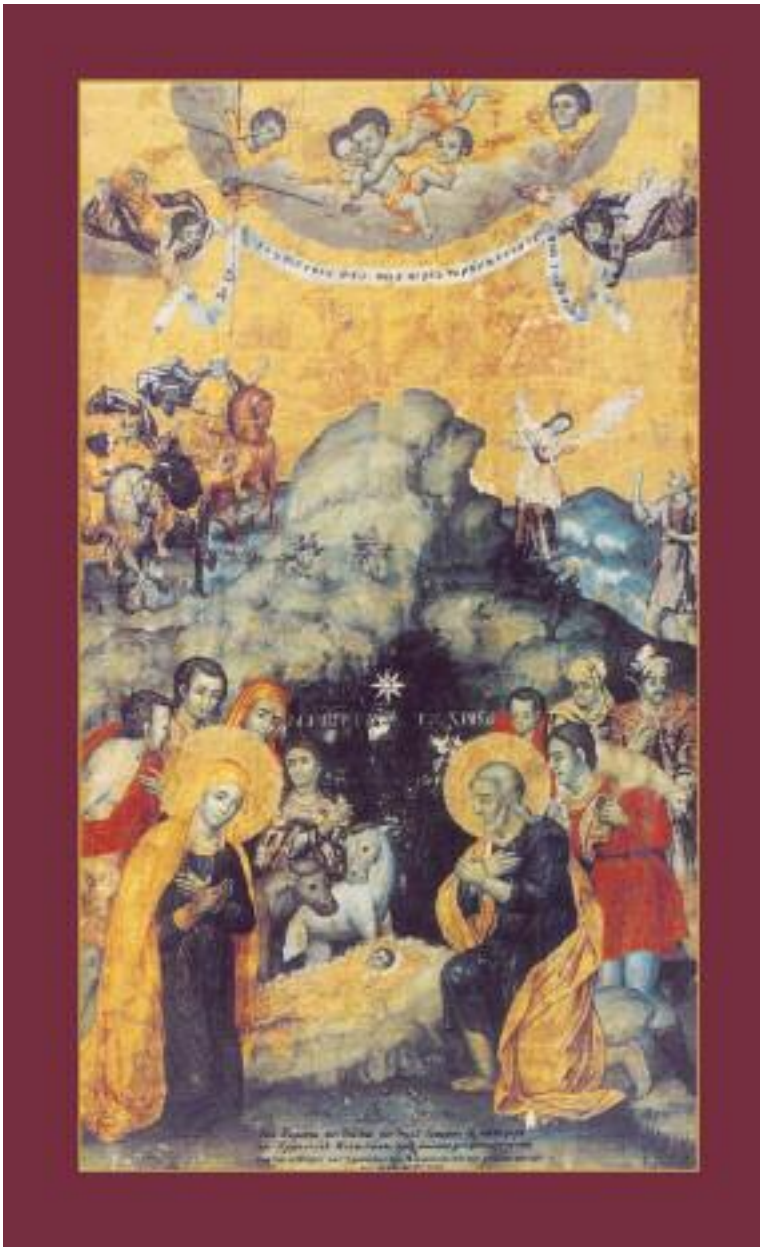
«Καὶ ἔσται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὀγδόης καὶ ἐπέκεινα ποιήσουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου ὑμῶν. καὶ προσδέξομαι ὑμᾶς, λέγει Κύριος.

Καὶ ἐπέστρεψέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν ἁγίων τῆς ἐξωτέρας τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς, καὶ αὕτη ἦν κεκλεισμένη. καὶ εἶπε Κύριος πρός με· Ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐδεὶς μὴ διέλθῃ δι᾽αὐτῆς, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι᾽ αὐτῆς, καὶ ἔσται κεκλεισμένη· διότι ὁ ἡγούμενος, οὗτος καθήσεται ἐν αὐτῇ τοῦ φαγεῖν ἄρτον ἐναντίον Κυρίου. κατὰ τὴν ὁδὸν αἰλὰμ τῆς πύλης εἰσελεύσεται καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐξελεύσεται.

Καὶ εἰσήγαγέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν κατέναντι τοῦ οἴκου, καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ πλήρης δόξης ὁ οἶκος τοῦ Κυρίου» (Ἰεζεκιὴλ μγ΄ 1-4).

Δηλαδή: «Ἀπὸ τὴν ὄγδοη μέρα καὶ μετά, θὰ προσφέρουν οἱ ἱερεῖς πάνω στὸ θυσιαστήριο τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὶς θυσίες κοινωνίας καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς ἀποδέχομαι, λέει ὁ Κύριος.

Ὁ ἄγγελος μὲ ὁδήγησε πάλι πρὸς τὴν ἀνατολικὴ ἐξωτερικὴ πύλη τοῦ ναοῦ, ἡ ὁποία ἦταν κλειστή. Ἐκεῖ ὁ Κύριος μοῦ εἶπε: Ἡ πύλη αὐτὴ θὰ παραμείνει κλειστή· δὲν θὰ ἀνοίξει, οὔτε ποτὲ θὰ περάσει κανεὶς ἀπ᾽αὐτήν, γιατὶ ὁ Κύριος, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, θὰ μπεῖ ἀπ᾽αὐτὴν καὶ πάλι θὰ παραμείνει κλειστή. Ἐπειδὴ μόνον ὁ ἡγεμόνας, μόνον αὐτὸς θὰ καθήσει ἐκεῖ, νὰ φάει ἀπὸ τὶς θυσίες ποὺ προσφέρθηκαν στὸν Κύριο· θὰ μπεῖ περνώντας ἀπὸ τὸν προθάλαμο τῆς πύλης καὶ θὰ βγεῖ ἀπὸ τὸν ἴδιο δρόμο.

Ἔπειτα ὁ ἄγγελος μὲ ὁδήγησε μέσα ἀπὸ τὴ βόρεια πύλη μπροστὰ στὸν ναό· κοίταξα καὶ εἶδα ὅτι ὁ ναὸς τοῦ Κυρίου ἦταν γεμάτος ἀπὸ τὴ δόξα του».

Ἔτσι στὸ Θεομητορικὸ πρόσωπο τιμῶνται καὶ οἱ δύο ἰδιότητες τῆς μητρότητας καὶ τῆς παρθενίας. Αὐτὴ ἐδόξασε τὴ μητρότητα. Αὐτὴ ὕψωσε καὶ τὴν παρθενία.

Μητέρες καὶ παρθένοι τὴν ἔχουν προστασία καὶ σκέπη. Μητρότητα καὶ παρθενία εὐλογήθηκαν στὸ πρόσωπό της ἀπὸ τὸν Θεό.

«Πάντα ὑπὲρ ἔννοιαν, πάντα ὑπερένδοξα τὰ σά, Θεοτόκε μυστήρια· τῇ ἀγνείᾳ ἐσφραγισμένη καὶ παρθενίᾳ φυλαττομένη, μήτηρ ἐγνώσθης ἀψευδής, Θεὸν τεκοῦσα ἀληθινόν. Αὐτὸν ἱκέτευε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

3. Γέννηση ἄνευ ὠδίνων

Ὁ Κύριος καὶ Θεὸς προειδοποίησε τὴν Εὔα, ὅτι μετὰ τὴν παρακοή της καὶ παράβαση τῆς ἐντολῆς Του *«ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα»* (Γενέσεως γ΄ 16).

Ἐπῆλθε ἡ συνέπεια τῆς ἁμαρτίας νὰ γεννᾶ ἡ γυναίκα τὰ τέκνα της μὲ ὠδίνες.

Μόνο ἡ Παρθένος Μαρία γέννησε ἀνωδύνως ἐπειδὴ καὶ συνέλαβε ἀνηδόνως, δηλαδὴ χωρὶς ἡδονή, ὅπως προεφήτευσε γι' αὐτὴ ὁ Ἡσαΐας ὅτι *«πρὶν ἢ τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν, πρὶν ἐλθεῖν τὸν πόνον, τῶν ὠδινῶν, ἐξέφυγε καὶ ἔτεκε ἄρρεν»* (Ἡσαΐου ξστ΄ 7).

Ἡδονὴ καὶ ὀδύνη εἶναι ὁ διπλὸς καρπὸς τῶν αἰσθήσεων. Ὅσο περισσότερη ἡδονὴ μὲ τὶς αἰσθήσεις του ἐπιζητεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἱκανοποιώντας τὰ ἁμαρτωλὰ πάθη του, τόσους πόνους θὰ δοκιμάσει. Ἀντίθετα ὅταν ἐλευθερω-

θεῖ ἀπὸ τὰ πάθη του τότε καὶ οἱ πόνοι τῆς ζωῆς δὲν τὸν ταλαιπωροῦν καὶ δὲν τὸν βασανίζουν, διότι γίνεται ἀπαθὴς ὅπως ὁ Θεός.

Ὅταν ὁ πρωτόπλαστος ἄνθρωπος στράφηκε στὰ αἰσθητὰ κατὰ τὸ γραφικὸ ὅτι *«εἶδεν ἡ γυνή, ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρῶσιν καὶ ὅτι ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν καὶ ὡραῖον τοῦ κατανοῆσαι»* (Γενέσεως γ΄ 6).

Δηλαδή: «Ἡ γυναίκα εἶδε ὅτι οἱ καρποὶ τοῦ δέντρου ἦταν εὔγευστοι, ἑλκυστικοὶ καὶ ξεσήκωναν τὴν ἐπιθυμία γιὰ τὴν ἀπόκτηση γνώσης. Πῆρε, λοιπόν, ἀπὸ τοὺς καρπούς του κι ἔφαγε· ἔδωσε καὶ στὸν ἄντρα της ποὺ ἦταν μαζί της, καὶ ἔφαγε κι αὐτός».

Τότε αἰχμαλωτίσθηκε στὸ ζεῦγμα ἡδονῆς - ὀδύνης ἢ ὠδίνος. Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ τοῦ ἀνθρώπου σήμαινε τὴν ἐμφάνιση στὴν ψυχή του τῆς παρὰ φύσιν δηλ. τῆς ἀντίθετης πρὸς τὴ φυσική του κατασκευὴ καὶ δημιουργία, ἡδονῆς καὶ τῆς σύστοιχής του ταυτόχρονα, ἀντίρροπης ὡς πρὸς αὐτὴν ὀδύνης-ὠδίνος.

Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς στὸ λγ΄ κεφάλαιο τῆς ΣΤ΄ θεολογικῆς ἑκατοντάδος ἐξηγεῖ τὸ ζεῦγος ἡδονῆς-ὀδύνης στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου:

«Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, πρὸς τὰ αἰσθητὰ κατ' αὐτὴν τὴν πρώτην κίνησιν διὰ μέσης τῆς αἰσθήσεως ἔσχε παρὰ φύσιν ἐνεργουμένην τὴν ἡδονήν, ἡ τηνικαῦτα προνοῶν ὁ τῆς ἡμῶν σωτηρίας κηδόμενος παρέπηξεν, ὥσπερ τινὰ τιμωρὸν δύναμιν τὴν ὀδύνην, καθ' ἣν ὁ τοῦ θανάτου μετὰ σοφίας ἐνερριζώθη τῇ τοῦ σώματος φύσει νόμος περιορίζων τῆς τοῦ νοῦ μανίας παρὰ φύσιν ἐπὶ τὰ αἰσθητὰ κινουμένην τὴν ἔφεσιν» (Φιλοκαλία τ. β΄, σελ. 153).

Δηλαδή: «Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος εἶχε ἐνεργούμενη μέσα του κατὰ τὴν ἴδια του πρώτη κίνηση πρὸς τὰ αἰσθητὰ διὰ μέσου τῶν αἰσθήσεών του τὴν παρὰ φύσιν ἡδονή.

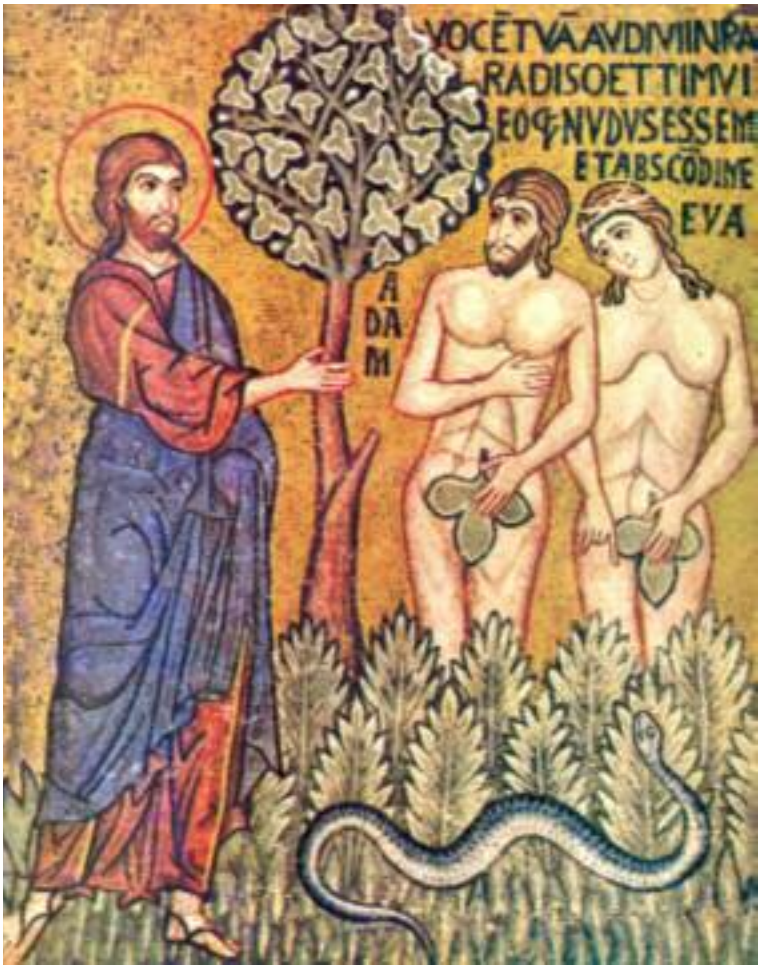
Φροντίζοντας στοργικὰ γιὰ τὴ σωτηρία μας ὁ Θεὸς φύτεψε δίπλα της σὰν κάποια ἀντίρροπή της δύναμη τὴν ὀδύνη. Μὲ τὴν ὀδύνη ριζώθηκε μὲ πολλὴ σοφία στὴ σωματικὴ φύση ὁ νόμος τοῦ θανάτου, περιορίζοντας ἔτσι τὴν παρὰ φύσιν ἔφεση καὶ τὴν ὅλη μανία ἐπιθυμία τοῦ νοῦ στὴν κίνησή της πρὸς τὰ αἰσθητά».

Συνεχίζει ὁ ἅγιος Μάξιμος στὸ λγ΄ κεφάλαιο τῆς προηγουμένης ἑκατοντάδος νὰ ἐξηγεῖ τὴν ἐμφάνιση καὶ τὸν συσχετισμὸ λειτουργίας τῶν δύο αὐτῶν καταστάσεων τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, λέγοντας ὅτι:

«Ἡδονὴ καὶ ὀδύνη τῇ φύσει τῆς σαρκὸς οὐ συνεκτίσθησαν, ἀλλ' ἡ παράβασις τὴν μὲν ἐπενόησεν εἰς φθορὰν τῆς προαιρέσεως, τὴν δὲ κατεδίκασεν εἰς λύσιν τῆς φύσεως, ἵνα ἡ μὲν ἡδονὴ ψυχῆς ἑκούσιον ἐργάσητε θάνατον, ἡ δὲ ὀδύνη διὰ τῆς λύσεως τὴν κατ' εἶδος ποιήσηται τῆς σαρκὸς ἀπογένεσιν. Κατὰ πρόνοιαν γὰρ πρὸς κόλασιν τῆς κατὰ προαίρεσιν ἡδονῆς δέδωκεν ὁ Θεὸς τῇ φύσει τὴν παρὰ ποραίρεσιν ὀδύνην καὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ θάνατον» (Φιλοκαλία τ. β΄, σελ. 154).

Δηλαδή: «Ἡ ἡδονή, καὶ ἡ ὀδύνη δὲν ὑπῆρξαν ἀπ' τὴν ἀρχὴ χαρακτηριστικὰ τῆς φύσεως τῆς σαρκός, γιατὶ δὲν δημιουργήθηκαν μαζὶ μ' αὐτήν. Ἡ παράβαση ὅμως εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπινόηση τῆς ἡδονῆς, ποὺ ὡδηγοῦσε στὴ φθορὰ τῆς προαιρέσεως, καὶ στὴν καταδίκη σὲ ὀδύνη μὲ κατάληξη τὴ διάλυση τῆς φύσεως. Ἔτσι ἡ ἡδονὴ κατεργάζεται τὸν ἑκούσιο θάνατο τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ὀδύνη τὴν ἀτομικὴ φθορὰ τῆς σαρκός. Προνοώντας δηλαδὴ ὁ Θεὸς ἔδωσε στὴ φύση πρὸς κολασμὸν τῆς προαιρετικῆς ἡδονῆς τὴν ἀπροαίρετη ὀδύνη καὶ τὸ θάνατο ποὺ τὴν ἐπακολουθεῖ».

Στὸ ξ΄ κεφάλαιο τῆς Γ΄ θεολογικῆς ἑκατοντάδος ὁ ἅγιος Μάξιμος ἐπικαλεῖται παρόμοια ἑρμηνεία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης:

«Ἡδονὴ καὶ ὀδύνη, ἐπιθυμία καὶ φόβος καὶ τὰ τούτοις ἑπόμενα τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων προηγουμένως οὐ συνεκτίσθη. Ἐπεὶ καὶ εἰς τὸν ὅρον ἂν συνετέλουν τῆς φύσεως. Λέγω δὲ παρὰ τοῦ Νυσσαέως μεγάλου Γρηγορίου μαθών, ὅτι διὰ τὴν τῆς τελειότητος ἔκπτωσιν ἐπεισήχθη ταῦτα τῷ ἀλογωτέρῳ μέρει προσφυέντα τῆς φύσεως· δι' ὧν ἀντὶ τῆς μακαρίας καὶ θείας εἰκόνος εὐθὺς ἅμα τῇ πα-

ραβάσει διαφανὴς καὶ ἐπίδηλος ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γέγονεν ἡ τῶν ἀλόγων ζώων ὁμοίωσις. Ἔδει γὰρ τῆς ἀξίας τοῦ λόγου καλυφθείσης ὑφ' ὧν ἐπεσπάσατο τῆς ἀλογίας γνωρισμάτων ἐνδίκως τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων κολάζεσθαι· σοφῶς εἰς συναίσθησιν τῆς λογικῆς μεγαλονοίας ἐλθεῖν οἰκονομοῦντος τοῦ Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον» (Φιλοκαλία τ. β΄, σελ. 101).

Δηλαδή: «Ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ λύπη, λέει ὁ ἅγιος, ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ φόβος καὶ τὰ παρεπόμενά τους, δὲν δημιουργήθηκαν ἀπ' τὴν ἀρχὴ στὴ φύση τῶν ἀνθρώπων, γιατὶ ἄν ἦταν ἀναγκαῖα, θὰ ἀποτελοῦσαν ὅρους τῆς ὑπάρξεως. Ὑποστηρίζω μαθαίνοντας ἀπὸ τὸν Μεγάλο Γρηγόριο, τὸν ἐπίσκοπο Νύσσης, ἐτοῦτο· τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτὰ ἔχουν εἰσαχθῆ μεταγενέστερα ὡς προσφύματα τοῦ ἀλόγου μέρους τῆς φύσεώς μας. Διὰ μέσου τους ἔγινε ἀμέσως μετὰ τὴν παράβαση εὐκρινὴς καὶ καταφάνερη στὸν ἄνθρωπο ἡ ὁμοιότητά του μὲ τὰ ἄλογα ζῶα. Ἐπειδὴ καλύφθηκε ἡ ἀξία τοῦ λόγου του, τῆς λογικῆς του, ἀπὸ τὰ γνωρίσματα τῆς μὴ λογικότητος ποὺ τράβηξε ἐπάνω του, ἔπρεπε νὰ κολασθεῖ ἀπὸ αὐτὰ ἡ ἀνθρώπινη φύση, ὅπως τῆς ἄξιζε. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν οἰκονόμησε ὁ Θεὸς τὴ δυνατότητα γιὰ τὸν ἄνθρωπο νὰ ἔρθει σὲ συναίσθηση τῆς λογικῆς του ἰδιοφυΐας».

Στὴν πραγματεία του ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης «Πρὸς Ἁρμόνιον περὶ τοῦ τί τὸ τοῦ Χριστιανῶν Πολίτευμα» μὲ ἕνα διδακτικὸ παράδειγμα ἐξηγεῖ αὐτὴ τὴ στροφὴ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ αἰσθητὰ ἐγκαταλείποντας τὸν Θεό. Τὸ παραθέτουμε πρὸς περαιτέρω κατανόηση τοῦ θέματός μας.

«Φασὶ γάρ τινα τῶν θαυματοποιῶν ἐπὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πόλεως ἀσκήσαντα πίθηκον διά τινος εὐστροφίας ὀρχηστικῶς σχηματίζεσθαι, περιθεῖναι δὲ αὐτῷ πρόσωπόν τε ὀρχηστρικὸν καὶ ἐσθῆτα τῷ ἐπιτηδεύματι πρόσ-

φορον καὶ χορὸν αὐτῷ περιστήσαντα ἐνευδοκιμεῖν τῷ πιθήκῳ πρὸς τὸν τοῦ μέλους ρυθμὸν ἑαυτὸν ἐκλυγίζοντι καὶ διὰ πάντων ἐπικρυπτομένῳ τὴν φύσιν, οἷς ἐποίει τε καὶ ἐφαίνετο· κατεχομένου δὲ τοῦ θεάτρου πρὸς τὸ καινοπρεπὲς τοῦ θεάματος παρόντα τινὰ τῶν ἀστειοτέρων παιδιά τινι δεῖξαι τοῖς προσκεχηνόσι τῷ θεάματι πίθηκον ὄντα τὸν πίθηκον. Ἐπιβοώντων γὰρ πάντων καὶ ἐπικροτούντων ταῖς τοῦ πιθήκου περιστροφαῖς εὐρύθμως πρὸς τὴν ᾠδὴν καὶ τὸ μέλος συγκινουμένου, ῥίψαι φασὶν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ὀρχήστρας τῶν τραγημάτων ἐκεῖνα, ὅσα τὴν λιχνείαν τῶν τοιούτων θηρίων ἐφέλκεται· τόν δὲ μηδὲν μελλήσαντα, ἐπειδὴ διασπαρέντα εἶδε πρὸ τοῦ χοροῦ τὰ ἀμύγδαλα, ἐκλαθόμενον, τῆς τε ὀρχήσεως καὶ τῶν κρότων καὶ τῶν τῆς ἐσθῆτος καλλωπισμῶν ἐπιδραμεῖν τε αὐτοῖς καὶ ταῖς τῶν χειρῶν παλάμαις ἐγκρατεῖν τὰ εὑρισκόμενα· καὶ ὡς ἂν μὴ ἐμποδῶν εἴη τὸ προσωπεῖον τῷ στόματι, περιαιρεῖσθαι κατὰ σπουδὴν ἑαυτοῦ τοῖς ὄνυξι τὴν σεσοφισμένην μορφὴν περιθρύπτοντα, ὥστε αὐτὸν ἀθρόως γέλωτα κινῆσαι τοῖς θεαταῖς ἀντὶ τῶν ἐπαίνων τε καὶ τοῦ θαύματος, εἰδεχθῶς καὶ γελοίως ἐκ τῶν τοῦ προσωπείου λειψάνων διαφαινόμενον».

Δηλαδή: «Λέγουν δηλαδὴ ὅτι κάποιος ταχυδακτυλουργὸς στὴν Ἀλεξάνδρεια εἶχε ἐξασκήσει μὲ ἀρκετὴ ἐπιδεξιότητα ἕναν πίθηκο νὰ ἐκτελεῖ διάφορα χορευτικὰ νούμερα. Τοῦ φόρεσε ἕνα προσωπεῖο καὶ τὴν ἀνάλογη γιὰ τὸ ἔργο τοῦ χορευτῆ στολή. Κι ὅταν ἔστηνε τὸν χορὸ γι' αὐτόν, ὁ πίθηκος σημείωνε μεγάλες ἐπιτυχίες, γιατὶ καὶ κουνιόταν καὶ λύγιζε τὸ σῶμα ἀνάλογα μὲ τὸν ρυθμὸ τῆς μουσικῆς, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ νὰ κρύβει γενικὰ τὴ φύση του, μὲ ὅσα ἔκανε καὶ ὅπως φαινόταν. Ἀλλὰ κάποια μέρα ποὺ τὸ θέατρο ἦταν κατάμεστο ἀπὸ θεατές, οἱ ὁποῖοι ἦλθαν γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὸ πρωτοφανὲς θέαμα, ἕνας

ἀπὸ τοὺς παρόντες, ὁ πιὸ ἀστεῖος, φανέρωσε μὲ ἕνα τέχνασμα σ' αὐτοὺς ποὺ ἔβλεπαν κατάπληκτοι τὸ θέαμα, ὅτι ὁ πίθηκος ἦταν πράγματι πίθηκος. Τὴν ὥρα δηλαδὴ ποὺ ὅλοι ζητωκραύγαζαν καὶ χειροκροτοῦσαν γιὰ τὶς ρυθμικὲς κινήσεις τοῦ πιθήκου, ὁ ὁποῖος χόρευε σύμφωνα μὲ τὸ τραγούδι καὶ μὲ τὴ μουσική, λέγουν ὅτι αὐτὸς ἔρριξε στὴ σκηνὴ τοῦ χοροῦ ἐκείνους ἀπὸ τοὺς ξηροὺς καρπούς, οἱ ὁποῖοι προκαλοῦν τὴ λαιμαργία αὐτῶν τῶν ζώων. Κι ὁ πίθηκος, χωρὶς καμιὰ καθυστέρηση, ἐπειδὴ εἶδε σκορπισμένα μπροστὰ στὸ πλῆθος τὰ ἀμύγδαλα, ξεχνώντας τὸ χορὸ καὶ τὰ χειροκροτήματα καὶ τὰ στολίδια τῆς ἐνδυμασίας, λέγεται ὅτι ὥρμησε σ' αὐτὰ καὶ μὲ τὶς χοῦφτες τῶν χεριῶν μάζευε ὅσα εὕρισκε. Καὶ γιὰ νὰ μὴν τοῦ εἶναι ἐμπόδιο στὸ στόμα τὸ προσωπεῖο, τὸ ἀφαιρεῖ βιαστικά, ξεσχίζοντας τὸ πλασματικὸ σχῆμα μὲ τὰ νύχια του, προκαλώντας ἀμέσως, ἀντὶ γιὰ τοὺς ἐπαίνους καὶ τὸν θαυμασμὸ τὰ γέλοια τῶν θεατῶν, ἐπειδὴ ἀποκαλύφθηκε, κατὰ τρόπο ἀπαίσιο καὶ γελοῖο, ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τοῦ προσωπείου του.

«Ὥσπερ οὖν οὐκ ἐπήρκεσεν ἐκείνῳ τὸ σεσοφισμένον σχῆμα πρὸς τὸ νομισθῆναι ἄνθρωπον, ἀπελεγχθείσης ἐν τῇ λιχνείᾳ τῶν τραγημάτων τῆς φύσεως, οὕτως οἱ μὴ ἀληθῶς αὐτὴν τὴν φύσιν ἑαυτῶν τῇ πίστει μορφώσαντες ραδίως ἐν ταῖς τοῦ διαβόλου λιχνείαις ἀπελεγχθήσονται ἄλλο τι ὄντες παρ' ὃ ἐπαγγέλλονται. Ἀντὶ γὰρ ἰσχάδος ἢ ἀμυγδάλης ἢ τῶν τοιούτων τινὸς τὸ κενόδοξον καὶ φιλότιμον καὶ τὸ φιλοκερδὲς καὶ φιλήδονον καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα ἡ κακὴ τοῦ διαβόλου ἀγορὰ τοῖς λίχνοις τῶν ἀνθρώπων ἀντὶ τραγημάτων προτιθεῖσα ραδίως εἰς ἔλεγχον ἄγει τὰς πιθηκώδεις ψυχάς, αἳ διὰ μιμήσεως ἐσχηματισμένης τὸν χριστιανισμὸν ὑποκρίνονται, τὸ τῆς σωφροσύνης ἢ τὸ τῆς πραότητος ἢ τινὸς ἄλλης ἀρετῆς

προσωπεῖον ἐν τῷ καιρῷ τῶν παθημάτων ἑαυτοῖς ἀφανίζοντες. Οὐκοῦν ἀναγκαῖον ἂν εἴη νοῆσαι τοῦ χριστιανισμοῦ τὸ ἐπάγγελμα· τάχα γὰρ ἂν τοῦτο γενοίμεθα, ὅπερ τὸ ὄνομα βούλεται, ἵνα μή ψιλῇ τῇ ὁμολογίᾳ καὶ τῷ προσχήματι τοῦ ὀνόματος μόνου μεταμορφούμενοι, ἄλλο τι παρὰ τὸ φαινόμενον ὄντες, τῷ τὰ κρυπτὰ καθορῶντι ἐπιδειχθείημεν» (Τὸ ὄνομα Χριστιανός: Εἰσαγωγὴ Μετάφραση - Σχόλια + Ἀρχιμανδρίτου Παγκρατίου Μπρούσαλη. Ἐκδόσεις «ΤΕΡΤΙΟΣ» Κατερίνη, σελ. 18-21.

Δηλαδή: «Ὅπως, λοιπόν, γιὰ τὸν πίθηκο δὲ στάθηκε ἱκανὸ τὸ πλασματικὸ προσωπεῖο, γιὰ νὰ τὸν δείξει ἄνθρωπο, ἐπειδὴ φανερώθηκε ἡ φύση του μὲ τὶς λιχουδιές τῶν ἀμυγδάλων, ἔτσι κι ἐκεῖνοι, ποὺ δὲν μόρφωσαν σωστὰ τὸν

ἑαυτό τους ὡς πρὸς τὴν πίστη, εὔκολα θὰ ἀποκαλυφθοῦν μὲ τὶς λιχουδιὲς τοῦ διαβόλου, ὅτι εἶναι κάτι ἄλλο ἀπὸ αὐτὸ ποὺ φαίνονται. Ὅταν δηλαδὴ ἡ κακὴ ἀγορὰ τοῦ διαβόλου ἀντὶ γιὰ σύκα ἢ μύγδαλα ἢ κάτι ἄλλο ἀπὸ αὐτά, ρίχνει μπροστὰ στοὺς λαίμαργους ἀνθρώπους τὴν κενοδοξία, τὴ φιλοδοξία, τὴ φιλοχρηματία καὶ τὴ φιληδονία καὶ ὅσα ἄλλα ὅμοια μὲ αὐτά, καὶ εὔκολα ἀποκαλύπτει τὶς ψυχὲς ποὺ μοιάζουν μὲ τὸν πίθηκο, ποὺ ἀναφέρει ὁ μύθος, ἐπειδὴ αὐτὲς μὲ τὴν πλασματικὴ ἀπομίμηση ὑποκρίνονται τὸν χριστιανισμό, ἐνῶ κατὰ τὴν ὥρα τῆς κυριαρχίας τῶν παθῶν ἐξαφανίζουν ἀπὸ πάνω τους τὸ προσωπεῖο τῆς σωφροσύνης ἢ τῆς πραότητας ἢ κάποιας ἄλλης ἀρετῆς. Συνεπῶς εἶναι ἀπαραίτητο νὰ κατανοήσουμε τὴν ὑπόσχεση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γιατὶ τότε ἴσως νὰ γινόμασταν αὐτὸ ποὺ θέλει ἡ ὀνομασία, γιὰ νὰ μὴν ἐμφανισθοῦμε μπροστὰ στὸν Θεό, ὁ ὁποῖος βλέπει καθαρὰ τὰ κρυπτά, ἔχοντας δηλαδὴ ἀλλάξει μὲ τὴν ἁπλὴ ὁμολογία καὶ μὲ τὸ πρόσχημα μόνου τοῦ ὀνόματος, ἐνῶ θὰ παραμένουμε κάτι ἄλλο ἀπὸ αὐτὸ ποὺ φαίνεται ἐξωτερικά».

Μὲ τὴν ἐμφάνιση τῆς ὀδύνης ἐπῆλθε μιὰ ἀναγκαία ἀνθρωπολογικὰ ἐξισορρόπηση. Ἡ ὀδύνη ἀποτέλεσε τὸ φρένο στὴν ξέφρενη προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου καὶ βοήθεια γιὰ τὴ συνειδητοποίηση καὶ ἐπίγνωση τοῦ ποῦ θὰ τὸν ὁδηγοῦσε ἡ ἡδονή. Αὐτὴ ἡ ἀνακοπὴ τῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ ἄνω, τὸ *«μὴ φρονεῖν τὰ ἄνω, ἀλλὰ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς»* (πρὸς Κολλοσσαεῖς γ΄ 2), γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε ἀντίστροφα τοὺς λόγους τοῦ ἀποστόλου Παύλου, σήμαινε μιὰ ριζικὴ ἀλλαγὴ στὴν ἀνθρώπινη φύση, στὰ βάθη τῆς ὁποίας, στὸν «πυθμένα» της, ὅπως τὰ ὀνομάζει ὁ ἅγιος Μάξιμος, ἐγκαταστάθηκε ὁ θάνατος. Ὁ τρόπος μεταδόσεως ζωῆς στὸν κόσμο αὐτὸ μεταμορφώθηκε ριζικὰ καὶ ἔγινε ἐντελῶς διαφορετικώτερος ἀπὸ

ὅ,τι θὰ γινόταν προπτωτικά. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἐκφράζοντας τὴ γενικώτερη πατερικὴ διδαχὴ ὁ ἅγιος Μάξιμος παρατηρεῖ τὰ ἑπόμενα:

«Ὁ Ἀδὰμ ὁ προπάτωρ τὴν θείαν ἐντολὴν παραβάς, ἄλλην ἀρχὴν γενέσεως ἐξ ἡδονῆς μὲν συνισταμένην εἰς δὲ τὸν διὰ πόνου θάνατον τελευτῶσαν τῇ φύσει παρὰ τὴν πρώτην παρεισήγαγε καὶ ἐπενόησε κατὰ συμβουλὴν τοῦ ὄφεως, οὐκ οὖσαν ἡδονὴν προλαβόντος πόνου διάδοχον, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸν πόνον περαιουμένην πάντας τούς ἐξ αὐτοῦ σαρκὶ γενομένους κατ᾽ αὐτὸν διὰ τὴν ἐξ ἡδονῆς ἄδικον ἀρχὴν εἶχε συνυπαγομένους αὐτῷ δικαίως πρὸς τὸ διὰ πόνου κατὰ θάνατον τέλος» (μδ΄ κεφ. ΣΤ΄ Θεολογικῆς ἑκατοντάδος. Φιλοκαλία, τ. Β΄, σελ. 256).

Δηλαδή: «Παραβαίνοντας ὁ προπάτορας Ἀδὰμ τὴ θεϊκὴ ἐντολὴ ἔγινε αἴτιος παρεισαγωγῆς ἄλλης γεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ ἔχει ὡς βασικό της στοιχεῖο τὴν ἡδονή, ἀλλὰ καταλήγει στὸν θάνατο διὰ μέσου

τοῦ πόνου. Καὶ ἐπινόησε σύμφωνα μὲ τὴν ὑποβολὴ τοῦ ὄφεως τὴν ἡδονὴ ποὺ δὲν ἦταν ἀποτέλεσμα πόνου, κόπου δηλαδή, ποὺ νὰ προηγήθηκε πρὶν ἀπὸ αὐτήν, διαπεραίωνε ὅμως στὸν πόνο ὅλους τοὺς ὁμοίους του ποὺ ἀπὸ αὐτὸν γεννήθηκαν κατὰ σάρκα. Ἐπειδὴ ἡ ἀρχὴ τῆς ἡδονῆς ὑπῆρξε ἄδικη, εἶχε δικαιολογημένα συνακολούθους του ὅλους τοὺς ἀπογόνους του στὸ τέλος, ποὺ εἶναι ὁ διὰ μέσου τοῦ πόνου θάνατος».

Καὶ συνοψίζει ὁ ἅγιος Πατήρ: «*Ὁ Ἀδὰμ παρακούσας ἐξ ἡδονῆς ἐδίδαξε τὴν γένεσιν... ἡ γυνὴ παραβάσα τὴν ἐντολὴν ἐξ ὀδύνης ἄρχεσθαι τὴν τῆς φύσεως κατέδειξε γένεσιν*» (ιδ΄ κεφ. Γ΄ Θεολογικῆς Ἑκατοντάδος. Φιλοκαλία τ. β΄, σελ. 94).

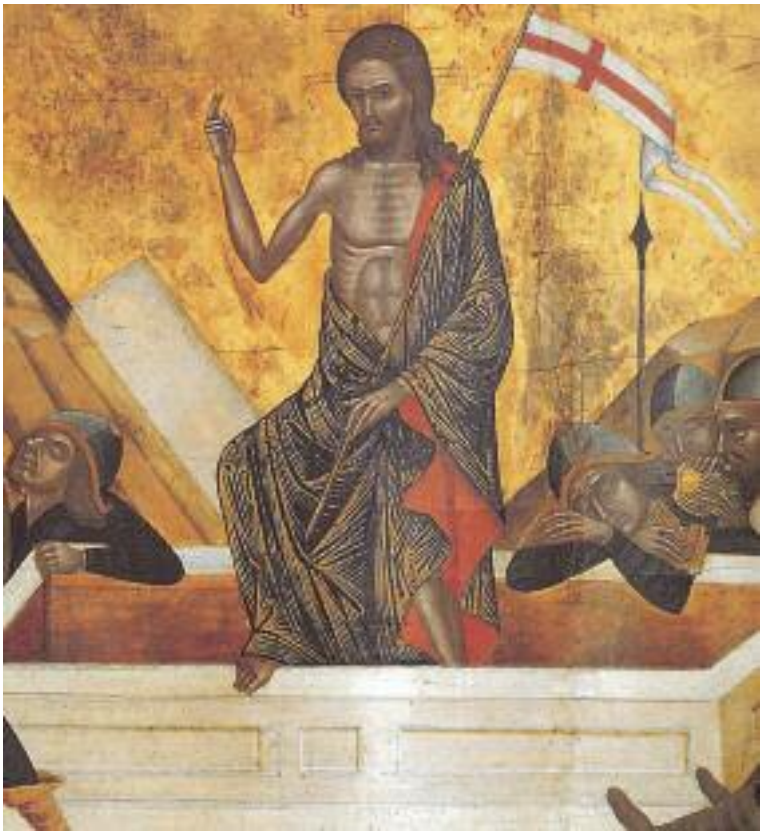
Ὁ ἄνθρωπος γεννιέται πιὰ ἔχοντας τὶς ρίζες του στὴν ἐμπαθῆ ἡδονὴ καὶ στὴν ἐξαιτίας τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ὀδύνη. Τώρα πιὰ γίνεται «παθητός». Ὑπόκειται, μὲ ἄλλα λόγια στὴ δημιουργία μέσῳ τῶν παθῶν, τὰ ὁποῖα κυριαρχοῦν ἀναμφισβήτητα ἐπάνω του. Ἔτσι μόνιμο μεταπτωτικό του γνώρισμα εἶναι ἡ «παθητότης». Καὶ σ' αὐτὸ τὸ *«παθητὸν προδήλως ὑπάρχει τὸ τῆς ἡδονῆς κράτος καὶ τὸ τῆς ὀδύνης»*.

Ἡ Παρθένος Μαρία ἀναίρεσε τὸν νόμο αὐτὸ τῆς πεπτωκυίας ἀνθρωπίνης φύσεως. Ὁ Θεός θεραπεύει καὶ ἀποκαθιστᾶ τὴν ἀνθρωπίνη φύση.

4. Ὑπέρβαση τοῦ θανάτου

Στὴ ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἑορτάζουμε τὴν ὑπέρβαση τοῦ θανάτου, τὴ νίκη τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦ θανάτου.

Αὐτὴ ἡ νίκη ὀφείλεται στὴ νίκη τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ κατὰ τοῦ θανάτου, στὴν ὁποία συμμετέχουν καὶ ὅσοι πι-

στεύουν σ' Αὐτόν μὲ πρώτη πιστὴ τὴν Παναγία Μητέρα Του, κατὰ τὴ διαβεβαίωσή Του:

«Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ» (Ἰωάννου στ΄ 40)

Δηλαδή: «Τὸ θέλημα ἐκείνου ποὺ μὲ ἔστειλε εἶναι τοῦτο: Ὅποιος παραδέχεται τὸν Υἱὸ καὶ πιστεύει σ' αὐτόν, νὰ ἀποκτήσει αἰώνια ζωή· κι ἐγὼ θὰ τὸν ἀναστήσω τὴν ἐσχάτη ἡμέρα».

Ἐφ' ὅσον ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός Πρόδρομος εἰσῆλθεν στὴν αἰώνια δόξα,

«Ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα» (Πρός Ἑβραίους στ΄ 20).

Δηλαδή: «Ὅπου μπῆκε πρὶν ἀπὸ μᾶς καὶ γιὰ χάρη μας ὁ Ἰησοῦς, ἀρχιερέας γιὰ πάντα ὅπως ὁ Μελχισεδέκ».

Στὴν ἴδια ἔνδοξη κατάσταση θὰ ζήσουν αἰώνια ὅσοι ἑνωθοῦν μαζί Του:

«Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου» (Ἰωάννου ιζ΄ 14).

Δηλαδή: «Ἐγὼ τοὺς ἔδωσα τὸ δικό σου μήνυμα, ὁ κόσμος ὅμως τοὺς μίσησε γιατὶ δὲν προέρχονται ἀπὸ τὸν κόσμο, ὅπως ἐγὼ δὲν προέρχομαι ἀπὸ τὸν κόσμο».

«Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ» (Πρός Θεσσαλονικεῖς Α΄ δ΄ 14).

Δηλαδή: «Γιατὶ, ἀφοῦ πιστεύουμε ὅτι ὁ Ἰησοῦς πέθανε κι ἀναστήθηκε, ἔτσι κι ὁ Θεὸς αὐτούς ποὺ πέθαναν πιστεύοντας στόν Ἰησοῦ θὰ τοὺς ἀναστήσει γιὰ νὰ ζήσουν μαζί Του».

Γύρω μας διαχέεται ὀσμή θανάτου καὶ κυριαρχοῦν ἀπειλὲς θανάτου. Θάνατος καὶ ματαιότητα τυραννεῖ ὅλη τὴν κτίση, ἔμψυχα καὶ ἄψυχα, ζῶα, πτηνὰ, ἰχθεῖς καὶ ἑρπετά:

«Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ» (Πρός Ρωμαίους η΄ 20-21)

Δηλαδή: «Ξέρετε, βέβαια, πὼς ἡ κτίση ὑποτάχτηκε κι

αὐτὴ στὴ φθορὰ, ὄχι γιατὶ ἔφταιγε, ἀλλὰ γιατὶ ἔτσι θέλησε αὐτὸς ποὺ τὴν ὑπέταξε. Ἔχει ὅμως πάντοτε τὴν ἐλπίδα, κι αὐτὴ ἀκόμα ἡ κτίση, πὼς θ' ἀπελευθερωθεῖ ἀπὸ τὴν ὑποδούλωσή της στὴ φθορά, καὶ θὰ μετάσχει στὴν ἐλευθερία ποὺ θ' ἀπολαμβάνουν τὰ δοξασμένα παιδιὰ τοῦ Θεοῦ».

Μόνο ὁ Κύριος μᾶς ἐλευθερώνει ἀπὸ αὐτές, ὅπως ἐλευθέρωσε τὴ Μητέρα Του καί ὅλους τοὺς ἁγίους, τῶν ὁποίων τὰ λείψανα μαρτυροῦν τὴ δύναμη τῆς ἀφθαρσίας καὶ τῆς αἰώνιας ζωῆς.

«Ἅπας γηγενής, σκιρτάτω τῷ πνεύματι, λαμπαδουχούμενος· πανηγυριζέτω δέ, ἀΰλων Νόων, φύσις γεραίρουσα, τὰ ἱερὰ θαυμάσια, τῆς Θεομήτορος, καὶ βοάτω· Χαίροις παμμακάριστε, Θεοτόκε Ἁγνή, ἀειπάρθενε».

